

Základní škola a Mateřská škola Verneřice

Mírové náměstí 141, 407 25 Verneřice

Tel: 412 559 063

IČ: 71 01 25 24

e- mail: zsvernerice@volny.cz

č. účtu 925864239/0800



Školní preventivní program

Zdravý životní styl

**Objevovat, vědět, rozhodovat, respektovat, abychom
v životě obstáli**

Školní rok: 2022/2023

Garant programu: Mgr. Jiřina Trpková

Vyhodnocení primární prevence nevhodných jevů na škole ve školním roce 2021/2022

V tomto školním roce jsme se v oblasti prevence nevhodných jevů zaměřili zejména na podporu žáků s možným ohrožením školní neúspěšností, na vztahové problémy žáků ve vrstevnické skupině a na problémy spojené s překračováním školního řádu. Zejména na neomluvené absence, záškoláctví, ničení školního majetku, na přestupky v chování a na podporu žáků se specifickými potřebami.

Z odpovědí v dotaznících z loňského školního roku je patrné, že po dobu distanční výuky i po návratu žáků do škol se pedagogové řídili doporučenou metodikou MŠMT. Ve všech třídách řešili učitelé obdobné problémy, zejména potíže žáků spojené s výukou na dálku a sociálním odloučením. Organizovali třídnické hodiny a třídní chvilky, poskytovali žákům i rodičům konzultace i z oblasti prevence nevhodného chování. K získání informací od třídních učitelů z oblasti prevence jsem i letos použila dotazníkové šetření. Výstupy z položek dotazníku uvedu samostatně při popisu jednotlivých tříd.

V první třídě pracovali s paní učitelkou ještě 2 asistenti. Asistenti podporovali žákyni s diabetem a žáka s vadou řeči. Během školního roku se pedagogičtí pracovníci snažili systematicky diagnostikovat sociálně patologické jevy ve třídě, Usilovali o to, aby žáci znali hodnotu zdraví, seznamovali žáky se zdravým životním stylem, posilovali u žáků zdravé sebevědomí, budovali odmítavý postoj k násilí, agresivitě a šikaně, navozovali příznivé klima ve třídě. Pro tyto činnosti zvolili různé sociální hry. Ve třídě probíhaly 1-2 krát týdně třídnické chvilky, individuální konzultace se žáky i rodiči. Žáci pochopili nestandardní potřeby dívky s diabetem, byli tolerantní k jejím odlišným potřebám a režimu.

Druhá třída byla specifická nízký počtem žáků. To umožnilo paní učitelce poskytovat dětem individuální přístup ke každému z nich a rychlé řešení problémů v učení i v konfliktech mezi spolužáky. Ve třídě se podařilo velmi dobře nastolit přátelskou atmosféru. Prostřednictvím spolupráce, kooperace, nasloucháním si, respektováním se si žáci společně s učitelkou vytvořili příjemné a vstřícné pracovní prostředí. Do kolektivu žáků byly úspěšně začleněny dvě dívky z pěstounské péče. Do třídy chodil žák s nepříznivým sociálním klimatem v rodině. Tento žák byl ohrožen školní neúspěšností, proto se zúčastňoval doučování. Na doučování mohli chodit i žáci, kteří si potřebovali doplnit a docvičit zameškané učivo. Třída se s nadšením zapojovala do všech třídních i školních akcí a projektů. Ve třídě převažovala přátelská atmosféra.

Ve třetí třídě pracovala s třídní učitelkou i asistentka pedagoga, protože se ve třídě vzdělávali dva žáci s ADHD. Na začátku školního roku hráli žáci společně s pedagogy hry pro stmelení kolektivu a posílení kamarádských vztahů mezi dětmi. Do kolektivu byl začleňován nový žák s poruchou soustředění a pozornosti. Na začátku školního roku si žáci společně vytvořili třídní pravidla. Při práci s dětmi ve třídě paní učitelka preferovala individuální přístup k žákům a kooperativní činnosti. Ve třídě byli ještě další dva žáci s podpurným opatřením 2. stupně a další žák z nepodnětného prostředí. Při hodnocení bylo ve velké míře používáno formativní hodnocení a sebehodnocení různými formami. Pro upevňování neformálních vztahů s rodinami žáků, v rámci rozvoje čtenářských dovedností, připravovala snídaň s knihou, na kterých se všichni společně scházeli. Klima ve třídě zhodnotila paní učitelka kladně.

Ve čtvrté třídě převládala důvěra mezi žáky a učitelkou, vztahy mezi dětmi byly dobré, děti spolu komunikovaly, spolupracovaly, neprojevovaly se agresivním chováním, nikdo se nenadřazoval nad spolužáky. V oblasti prevence se paní učitelka s asistentem věnovali podpoře zdravého životního stylu, podporovali zejména pohybové aktivity u žáků, posilovali mezilidské vztahy, spolupráci. Pořádali pravidelné besedy a rozhovory se žáky o chování, bezpečí, o vhodných volnočasových aktivitách žáků a besedovali o ochraně přírody.

V páté třídě pomáhala s výukou asistentka pedagoga, ve třídě se vzdělávalo 7 podporovaných žáků. Po celý školní rok se paní učitelka snažila do kolektivu začlenit nově příchozího žáka s obtížným chováním ke spolužákům i pedagogům. Spolupracovala s otcem žáka, sportovním trenérem, výchovnou poradkyní, metodičkou prevence i ostatními vyučujícími ve třídě. Klima ve třídě hodnotila jako ne zcela příjemné. Docházelo často k výbuchům zlosti, k vulgární komunikaci mezi stávajícími problémovými žáky a nově příchozím žákem, k neverbálním projevům agresivity. Tři nejproblémovější žáci se snažili o udržení vedoucí pozice ve třídě. Ostatní žáci, převážně dívky, se téměř ve třídě neprojevovali, nechtěli se dostat do střetů s problémovými spolužáky. Ve třídě byla nutná stálá korekce chování ze strany vyučujících a stálý dozor.

V šesté třídě se učí několik žáků se závadovým chováním. Tito žáci nejčastěji narušují proces učení nevhodnými komentáři k výuce i ke spolužákům. Na základě upozornění od pedagogů na nevhodné chování některých žáků při vyučování proběhlo písemné anonymní dotazování žáků šesté třídy, z odpovědí vyplynulo, že mezi spolužáky dochází často k nežádoucímu jednání.

Žákům vadil hluk, drzosti, nepořádek ve třídě, rvačky, zastrašování, vyrušování při vyučovací hodině, drzá komunikace s učiteli, postávání některých žáků mezi dveřmi do třídy a znemožňování tak volnému procházení ven ze třídy o přestávce, házení houbou po třídě, polévání židlí vodou a dezinfekcí, časté provokování mezi sebou, špatně zvolená třídní samospráva. Jako klady žáci uváděli pěkný přístup k žákům od třídního učitele i některých dalších vyučujících ve třídě. Do kolektivu žáků přibyli tři žáci opakující ročník. K těmto žákům si třída časem musela vytvořit sociální vazby a oni se museli rovněž začlenit mezi své nové spolužáky. Dotazováním se zjistilo, že si problémoví žáci rychle vytvořili vazby s opakujícím žákem a společně se začali podílet na nežádoucích situacích ve třídě. Problém řešila zástupkyně ředitelky školy, metodička prevence, třídní učitel a výchovný poradce. Na základě dohodnutého postupu proběhlo v šesté třídě několik podpůrných opatření. Metodička prevence uspořádala ve třídě několik třídnických hodin, kde se žáky nastavila nová pravidla chování a komunikace ve třídě mezi spolužáky a učiteli. Ve spolupráci s třídním učitelem problémy žáků řešila s rodiči při výchovné komisi ve škole. Během školního roku došlo ke změně třídního učitele. Nová třídní učitelka se snažila po zbytek školního roku o dodržování nastoleného řádu a pravidel. Přestupky řešila s rodiči i žáky telefonicky i osobně při konzultačních hodinách ve škole. K nejčastěji řešeným problémům patřily neomluvené absence, nevhodné chování žáků ve škole, sebepoškození, nevhodné snahy o získání lepší pozice ve třídě, pokusy o šikanu, specifické potřeby podporovaných žáků.

V sedmé třídě se vzdělával žák se třetím stupněm pedagogické podpory, který potřeboval při učení spolupráci asistentky. Tento žák se dostal do verbálního konfliktu

s učitelkou, který vygradoval neverbálním projevem žáka vůči ní a následným útekem žáka ze třídy. Celý konflikt byl řešen s rodiči žáka na výchovné komisi, ve třídě proběhly pohovory se žáky. Rodičům žáka byla doporučena odborná péče pro žáka na specializovaném pracovišti. Žák sám zhodnotil své chování jako nepřiměřené a vyučující se omluvil. Ve třídě se probírala preventivní témata o poškozování školního majetku, o vnášení návykových látek do školy, způsobech omlouvání absence, o dodržování pořádku, o vhodném řešení konfliktu mezi spolužáky, dále zákaz nošení nebezpečných předmětů a pořizování videozáznamů a fotografií ve škole a jejich zveřejňování. Probíhaly individuální konzultace se žáky a rodiči, byly organizovány třídnické chvílky a třídnické hodiny. Při závažných problémech byl informován OSPOD a Policie ČR. Sociální klima ve třídě je, dle třídního učitele, na dobré úrovni.

V osmé třídě se společně s učitelem zapojuje do vzdělávání asistentka pedagoga. Pomáhá třem žákům se specifickými potřebami. Ve třídě se vzdělává žákyně se zdravotním znevýhodněním, žákyně se 4. stupněm podpůrného opatření a žák se specifickými poruchami učení. V tomto ročníku je problematika závislostí součástí učiva v předmětu Výchova ke zdraví. Do vzdělávacího předmětu i do třídnických chviliek zařadila třídní učitelka informace o škodlivosti užívání nikotinových sáčků. V rámci třídních chviliek opakovaně řešila omlouvání absencí. Řešila individuálně problémy a potřeby s dívkou z oblasti sociálních interakcí.

V deváté třídě probíhaly běžně třídní chvílky, kde se žáci dozvěděli o škodlivosti užívání nikotinových sáčku a alkoholu. K řešeným problémům patřily rovněž absence žáků a omlouvání z výuky. Konzultace s rodiči byly zaměřeny zejména na volbu povolání. Třídní učitelka hodnotila sociální klima ve třídě jako pozitivní, ve třídě fungovala kooperace a koheze, žáci byli schopni se dohodnout, probíraly se běžné konflikty, image třídy se jevila jako bezproblémová.

Během celého školního roku jsme pro žáky připravili a zrealizovali několik společných programů a projektů. K projektům z oblasti prevence byl uskutečněn Den se složkami Integrovaného záchranného systému. Promítání filmu Myši patří do nebe, společný nácvik požárních poplachů a evakuace tříd, branný a sportovní den. V nižších ročnících byl zrealizován projekt pro Bezpečnou cestu do školy.

Pedagogické pracovníky školy informovala metodička prevence o nabízených programech a možnostech vzdělávání v oblasti prevence průběžně po celý školní rok.

Charakteristika školy

Základní škola ve Verneřicích je institucí s právní subjektivitou. Škola má průměrné materiálně – technické podmínky pro vyučovací proces, má dobré podmínky pro výchovu ke zdravému životnímu stylu, je situována v prostředí malého města. Škola je plně organizovaná, má 9 ročníků, počty žáků se pohybují v rozmezí 130 – 140 žáků.

Škola je umístěna ve středu obce, uprostřed náměstí. Škola je členěna do dvou budov. Na náměstí stojí budova prvního stupně, budova druhého stupně sousedí s radnicí. Ředitelství školy je v budově 1. stupně. Školní jídelna je v budově mateřské školy, která sídlí v Nádražní ulici. Školu navštěvují žáci z těchto spádových obcí: Merboltice, Příbram, Rychnov, Valkeřice, Mukařov, Touchořiny a Lovečkovice. Autobusová zastávka je na náměstí poblíž školy, je tedy dobře dostupná všem dojíždějícím žákům. Dojíždějící žáci a žáci zaměstnaných rodičů mohou chodit do školní družiny. Družina má prostory v budově na Mírovém náměstí. Je rozdělena na dvě oddělení, pracují zde dvě vychovatelky. Družinu mohou využívat i dojíždějící žáci druhého stupně.

Popis současného stavu

Naše škola patří k malým venkovským školám. Počty žáků ve třídách jsou vyhovující pro individuální přístup učitele k žákům. Práce ve třídách prvního stupně se liší od práce s žáky na druhém stupni školy. V každé třídě je žák, nebo žáci se specifickými potřebami, nejčastěji s poruchami učení a poruchami chování. Všechny děti jsou ve škole podporovány třídními učiteli i ostatními pracovníky školy, naším cílem je, aby žáci byli ve škole úspěšní a dobře se začlenili do třídních kolektivů a našli podporu i od spolužáků. Z důvodu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami pracují na škole asistenti pedagoga. V letošním školním roce bude na škole pracovat 10 asistentů pedagoga. Asistenti budou spolupracovat s učiteli při plnění vzdělávacích i výchovných cílů tak, aby tyto cíle byly naplněny i u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Hlavní aktivity

Dotazníkové šetření ukázalo na žáky ohrožené školním neúspěchem a na problém se záškoláctvím. Někteří rodiče byli laxní při omlouvání absence žáků, omlouvali žáky až na výzvu třídních učitelů, nebo vůbec absenci žáků neomluvili. V každé třídě byli třídním učitelem vytipováni žáci, kteří jsou ohroženi školní neúspěšností. Oba tyto problémy budou i pro tento školní rok více monitorovány, třídní učitelé budou vyžadovat omlouvání absencí dle školního řádu, se kterým žáky i zákonné zástupce seznámí na začátku školního roku. Při podezření na záškoláctví, či kryté záškoláctví žáků rodiči, povedou se zákonnými zástupci pohovor o důvodech absence. Upozorní žáka a rodiče na další postup při řešení absence žáka ve škole. U žáků ohrožených školní neúspěšností si zjistí učitelé příčiny potíží s osvojováním učiva a podpoří žáky při běžné výuce i při doučování.

Důležitým úkolem pro tento školní rok i roky nadcházející bude podpora a začleňování ukrajinských žáků do třídních kolektivů, do života školy a přijetí žáků a jejich rodin do české společnosti. Důležité je, aby se ukrajinské děti do školy těšily a nevnímaly pobyt ve škole jako stresující záležitost. Pedagogové, asistenti i žáci mohou být velkou podporou ukrajinským dětem. Bylo by vhodné poskytnout ukrajinskému

žákovi mentora z řad spolužáků, pracovat s celými třídními kolektivy na problému sociálního začleňování při běžné výuce i třídních chvilkách a třídních hodinách.

K dalším úkolům a hlavním aktivitám bude vytváření pozitivního sociálního klimatu na škole a rovněž i v jednotlivých třídách. Tím by mělo docházet k vytváření dobrých vztahů mezi žáky a k vytváření neohrožujícího bezpečného prostředí ve třídách i na škole. Klima školy je termín obecně známý nejen mezi odborníky, ale i mezi širokou veřejností. Většinou každého napadne, že se jedná o náladu, která vládne ve škole delší dobu. Klima školy je souhrn hodnocení a sebehodnocení všech účastníků vzdělávání ve škole. Patří sem vzájemná komunikace a sociální vztahy, také prožitky a emoce a další procesy, které se ve škole dějí. Tedy se vztahuje zejména k sociální stránce života školy. Spolutvůrci jsou všichni zúčastnění: učitelé, žáci, jejich rodiče i ostatní zaměstnanci školy. Pozitivní klima nevznikne automaticky, k jeho zkvalitňování vede cesta záměrných, dlouhodobých a plánovaných aktivit a změn. Učitelský sbor má největší potenci toto klima tvořit, ovlivňovat a měnit. Vytváření a udržování bezpečného prostředí, ochrana zdraví, předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, prevence šikany, to je hlavním úkolem v oblasti prevence pro celý pedagogický sbor.

Pro učitele školní rok začíná nejen důkladnou přípravou a plánováním výuky, ale také přípravou na práci s kolektivem třídy. Bez diagnostiky sociálního klimatu třídy nelze dobře stanovit priority v této oblasti. K této diagnostice si učitelé ve svých třídách mohou sami zvolit vhodné metody. Mohou se také obrátit na výchovné poradce ve škole o pomoc při diagnostice vrstevnické skupiny. Škola má k dispozici dva proškolené pracovníky. Obtížnější práci se stmelením kolektivu bude mít učitelka v první třídě, tam se vztahy mezi spolužáky teprve tvoří, a ještě se musí děti co nejrychleji vypořádat s adaptací na školní prostředí a nové povinnosti školáka. Rovněž ve třídách, kde dochází ke změnám jako je přechod na druhý stupeň školy anebo ve třídách kam přišli propadlíci či noví žáci.

Učitelé budou vhodně volit a zařazovat vyučovací metody, způsob komunikace se žáky i mezi nimi, budou využívat aktivizačních metod, umožní žákům podílet se na životě třídy i na průběhu vyučování. Mezi učiteli musí probíhat spolupráce a přátelská komunikace, vzájemná podpora a pomoc, sdílení názorů a zkušeností a zejména společná práce, třeba při vzájemné hospitaci, při společném projektu a společném plánování činností. Vhodné je zařazení metodických schůzek, které povedou vždy sami učitelé a budou tak předávat své zkušenosti ostatním kolegům.

V každé třídě jsou žáci se specifickými poruchami učení, tyto poruchy jsou někdy těžko pochopitelné pro okolí, zejména pro ostatní děti ve třídě, někdy i pro rodiče. Stačí, že tyto děti mají vypracován individuální vzdělávací plán, podle kterého s ním pracuje pedagog? Stačí tedy prevence ve výuce? Anebo je nutná i prevence rizikového chování? Jednoznačně ano, je nutné se zaměřit na tyto děti, mohly by se stát objektem posměchu, možná i šikany. Ale také naopak, ony samy by mohli být tvůrci rizikového chování. Zde je potřeba velmi dobrá spolupráce učitele i celé třídy, je potřeba, aby spolužáci dobře pochopili problémy svých vrstevníků a byli tolerantní k jejich specifickým potřebám a někdy i k nestandardním projevům chování.

V oblasti prevence i v tomto školním roce půjde hlavně o vytvoření dobrých třídních kolektivů, o věnování zvýšené pozornosti žákům s problémovým vývojem a s rizikovým chováním při vyučování i mimo něj. Úkolem pedagogů bude zejména vést žáky ke kooperaci mezi sebou, k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, učit žáky žít ve shodě s ostatními, zaměřit se na elementární etické vlastnosti a slušné chování. Při prevenci sociálně patologických jevů budeme používat všech dostupných prostředků, zejména uplatnění metodického pokynu ministerstva školství k prevenci zneužívání

návykových látek ve škole, působit proti násilí a vandalismu. Budeme vždy důslední při vyšetřování šikanování, vandalismu, brutality, rasismu i kriminality. Vždy budeme dbát na spravedlivé prošetření a na spravedlivé potrestání. Při vážných projevech těchto činů budeme spolupracovat s dalšími institucemi. Výchovné problémy žáků budeme řešit dle závažnosti na patřičném stupni řízení. (v rámci třídy, s třídním učitelem, s výchovným poradcem, výchovnou komisí). Požadavky na chování žáků budou sjednoceny a budou důsledně postihovány přestupky proti nim.

I při výuce jsou prezentována další témata z oblasti prevence. Do vhodných předmětů pedagogové zařazují aktuální témata. / příloha: Příklady zařazovaných témat do vyučování /.

Charakteristika pedagogického sboru

Ve škole pracuje 13 pedagogů, včetně vedení školy, 10 asistentů pedagoga a 2 vychovatelky ve školní družině. Škola má dva výchovné poradce a metodičku prevence.

Charakteristika žáků

Většina žáků jsou děti z Verneřic a z míst, která pod obec spadají: z Rychnova, Příbrami, Louček. Do školy docházejí žáci i ze spádových obcí: z Mukařova, Merboltic, Valkeřic, Lovečkovic a z Touchořin.

Personální zajištění

Metodik prevence – vytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci a vyhodnocení. Zúčastňuje se odborných seminářů a porad metodiků prevence a o jejich obsahu informuje ostatní na metodických sdruženích. Distribuuje osvětové materiály, vybírá vhodné programy a nabízí je k realizaci třídním učitelům. Spolu s výchovným poradcem a třídními učiteli pracuje v preventivním týmu.

Výchovný poradce – poskytuje konzultační hodiny a odborné poradenství v oblasti volby povolání a výchovných problémů žáků. Vyhledává žáky, kteří jsou ohroženi ve vztahu k problémům prevence. Spolupracuje s PPP.

Pedagogové – věnují se žákovi v rámci výuky, rozvíjejí jeho kompetence v oblasti sociálních dovedností. Provádějí průběžnou diagnostiku třídy i žáků. Vyhodnocují sociální klima ve své třídě a pracují se třídním kolektivem. Jsou v kontaktu s rodinou žáka.

Asistenti pedagoga – pracují pod přímým vedením pedagoga ve třídě, věnují se přidělenému žákovi, pomáhají mu se zvládnutím učiva i vztahů ve třídě, pomáhají s organizací práce ve třídě. Konzultují s vyučujícím, podílejí se na přípravě vyučovacího procesu pro svého klienta.

Vedení školy – sleduje efektivitu prevence, sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření. Svolává porady pedagogických pracovníků. Komunikuje s odborníky a úřady z oblasti prevence.

Potřebnost a cíle projektu

Preventivní projekty jsou potřebné pro efektivní změnu postojů a názorů dospělých i dětí na současný stav. Děti se často obdivují problémovým spolužákům, jejich chování se jim zdá moderní, správné. Je potřeba u nich nastavit správný model chování a správné mravní hodnoty. Ukázat jim, že být slušný, tolerantní, empatický je to správné a že se to musí do budoucna vyplatit.

Základním cílem prevence je vychovat jedince v souladu se zdravým životním stylem a posílit u něj rozvoj osobnosti. Posílit duševní odolnost a schopnost se samostatně rozhodovat a řešit problémy.

Vyhodnocení preventivního programu

Hodnocení preventivního programu bude provedeno na začátku dalšího školního roku, výstupy budou použity při sestavení nového preventivního programu. Vyhodnocení zpracuje metodička prevence školy a seznámí s ním ostatní pracovníky na metodickém sdružení. Učitelé hodnotí průběžně po celý školní rok psychosociální klima, kázeň a prospěch žáků. Uskutečněné projektové dny, besedy a další činnosti budeme hodnotit vždy bezprostředně po skončení akce. Kladné výstupy a možná rizika tak budeme moci použít pro další činnost.

Součástí minimálního preventivního programu jsou tyto přílohy:

1. Znalostní kompetence žáků
2. Příklady zařazovaných témat
3. Program proti šikanování
4. Krizový plán při řešení šikany

1. Znalostní kompetence žáků

1. – 5. ročník

- žáci umí pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením a pitím alkoholu
- znají způsob, jak odmítnout cigarety, alkohol
- znají hodnotu zdraví
- uvědomují si nevýhody špatného zdravotního stavu
- vědí, jak pečovat o své zdraví
- umějí si poradit při mimořádných situacích

6. – 9. ročník

- vědí, že zdraví je základní lidská hodnota

- osvojují si zdravý životní styl
- znají zdravotní a sociální rizika při užívání návykových látek
- umí komunikovat se složkami poskytující pomoc
- pojmenují základní mezilidské vztahy
- rozpoznají projevy lidské nesnášenlivosti
- znají základní způsoby odmítnutí návykových látek
- znají význam dobrých mezilidských vztahů
- uplatňují vhodné způsoby chování a komunikace
- znají významné dokumenty uplatňující lidská práva
- znají činnost orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání
- umí zhodnotit nevhodné a vhodné zdravotní návyky
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu a duševní pohody na své zdraví
- vědí, že zneužívání je trestné
- orientují se v problematice návykových látek
- umí vyhledat odbornou pomoc
- umějí se chovat za mimořádných situací
- odsuzují projevy násilí a brutality

2. Příklady zařazovaných témat do vyučování

Dopravní výchova
 Žijeme zdravě
 Člověk a jeho zdraví
 Zdravý životní styl
 Globální společenské problémy
 Anorexie a bulimie
 Dělení drog
 Prevence zneužívání návykových látek
 Životní prostředí a zdraví člověka
 Komunikace a společenské chování
 Civilizační a infekční choroby
 Rodinné soužití
 Manželství a rodičovství

HIV

Kyberšikana a nebezpečí sociálních sítí

Osobní bezpečí a komunikace s cizí osobou

3. Program proti šikanování.

Cíl: Cílem programu proti šikanování je zamezit šikanování a ohrožování a zastrahování jedince nebo skupiny, rychle reagovat na přímé i nepřímé projevy šikany a s ohledem k závažnosti a možnosti vzniku dlouhodobých následků na duševním i tělesném zdraví.

Školní program proti šikanování

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

Vytváření školního programu proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces. Určují ho dva znaky – celoškolský rozměr a zaměření na specifickou prevenci. Aby škola žáky účinně chránila před šikanováním, zapojí všechny pedagogické pracovníky. Zaměření na specifickou prevenci vypovídá, že se program věnuje výhradně řešení šikany, a to prostřednictvím specifické primární prevence a prevence sekundární.

Obecná struktura 13 komponent ve školním programu proti šikanování má univerzální charakter a lze ji použít jako jednotící princip i pro ostatní rizikové chování, a tak vytvořit integrovaný, ucelený preventivní program školy.

Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí):

1. zmapování situace – analýza a evaluace (před a po zavedení programu či opatření a také v jeho průběhu);
2. motivování pedagogů pro změnu;
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů;
4. užší realizační tým (zástupce vedení nejlépe ředitel, zástupci třídních učitelů z 1. a 2. stupně, zástupce družiny, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog atd.);
5. společný postup při řešení šikanování (viz Příloha č. 6);
6. primární prevence v třídních hodinách;
7. primární prevence ve výuce;
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování;
9. ochranný režim (školní řád, dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s prevencí a řešením šikany ve škole, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);
11. školní poradenské služby;
12. spolupráce se specializovanými zařízeními;
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol

Charakteristika:

1. V rámci účinné prevence šikanování zajistí škola účast školního metodika prevence v kurzech zaměřených na problematiku šikanování.
2. Metodik prevence společně s výchovným poradcem se budou aktivně podílet na řešení případů šikanování a napomáhat svým kolegům zvládnout základní postupy a strategie při řešení konkrétní situace.
3. Vedení školy v souladu s pracovním řádem zajistí zvýšený a kvalitní dohled pedagogů nad žáky zvláště v prostorách, kde by mohlo dojít k šikanování. / WC, prostory šaten, meziposchodí. /
4. Školní metodik prevence seznámí pedagogy se systémem pro oznamování a vyšetřování vzniklé šikany.
5. Pracovníci školy budou úzce spolupracovat s odbornými službami, především s Pedagogickou poradnou.
6. Ve školním řádu jsou jasně stanovená pravidla chování včetně sankcí za jejich porušování.
7. Pedagogičtí pracovníci budou důsledně a systematicky vést žáky k osvojení norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka. Budou podporovat zlepšování atmosféry v třídních kolektivech

Metody realizace:

1. Učitel sleduje třídní klima a zapojení všech žáků do kolektivu a podporuje posilování sebevědomí jednotlivců.
2. Třídní učitel vede žáky k demokracii, ptá se jich na jejich názory, vede společnou diskuzi a odborně je vede k zaujímání postojů. Učitel je v roli partnera, nikoliv v roli nadřízené autority.
3. Učitel se zaměřuje na osobnostní výchovu, kde může vědomě do vyučovací hodiny zařazovat prvky bránící šikaně.
4. Každá třída sestaví třídní pravidla, kde si žáci sami stanoví zásady chování k sobě. Všechna pravidla budou formulována kladně, aby byla motivující.
5. Třídní učitel pravidelně zařazuje do třídních chvilky aktivity zaměřené na rozvoj sociálního vědomí žáka.
6. Všechny třídní kolektivy budou začleňovány do specifických programů, které budou v rámci prevence rizikového chování realizovány jinými institucemi. / Policie ČR, Městská policie, Doléčovací centrum aj. /
7. Do každoročního plánu budou zařazovány projektové dny, které budou zaměřeny na spolupráci a kooperaci žáků různých věkových skupin.
8. V rámci školního roku budou zajištěny a žákům nabídnuty různé zájmové aktivity pro vyplnění volného času.

4. Krizový plán při řešení šikany

Krizový plán vychází z metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních - č.j. MŠMT 21149/2016 a z metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (dokument MŠMT č.j. 21291/2010-28)

Charakteristika šikany

Šikanování je jakékoliv chování, **jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka**, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované

užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak **fyzické útoky** v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i **útoky slovní** v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezdědky v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví.

Pocit bezpečí každého jedince je neodmyslitelnou podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu školy. **Všechny školy a školská zařízení mají proto povinnost předcházet všem náznakům agresivity a všem způsobům šikanování mezi žáky a svěřenci.** Šikanování nesmí být pracovníky školy v jakékoli formě akceptováno.

Probíhá nejčastěji mezi žáky ve stejné třídě či výchovné skupině a odehrává se v době přestávek, cestou do školy a ze školy nebo v době osobního volna.

Základní postup v řešení šikany

- Posoudit a odhadnout závažnost šikany. Počáteční stádium, kdy je možné nalézt vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně, by měl zvládnout metodik prevence ve spolupráci s ostatními kolegy.
- Při vyšetřování pokročilé šikany (čtvrtý a pátý stupeň) se škola obrátí o pomoc na odborníky (OSPOD, Policie ČR, PPP, středisko výchovné péče, nezisková organizace apod.)

Metody vyšetřování šikany:

Počáteční šikana

Osoba, informovaná o šikaně provede:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili a s oběťmi šikany.
2. Zajistí vhodné svědky.
3. Provede individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky, nikdy nekonfrontuje oběti a agresory.
4. Zajistí ochranu oběti.
5. Neprodleně informuje třídního učitele.

Třídní učitel:

1. Neprodleně informuje vedení školy, metodika prevence a výchovného poradce.
2. Informuje o skutečnosti rodiče.

Náprava:

- Třídní hodina (metoda usmíření)
- Výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči
- Práce s celou třídou

Pokročilá šikana s neobvyklou formou skupinového násilí

1. Neprodlená záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování (rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků, rozhovory se svědky, s agresory; stále platí zásada nekonfrontovat agresora s obětí)
3. Zabránění agresorům na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
5. Nahlášení Policii ČR, informace rodičům

Výchovná opatření:

Pro potrestání agresorů budou použita běžná výchovná opatření v souladu se školním řádem, jako je napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování. Opakované a závažné porušování školního řádu bude řešeno ve spolupráci s dalšími orgány: Policií ČR, PPP Děčín, OSPODem.

Šikana zaměřená na učitele

- týká se všech členů školy
- dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel x žák) a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog
- nejčastěji se odehrává ve škole, mimo školu ve veřejných prostorách, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru
- šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti

Postupy v řešení šikany učitele

- v případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky si pedagog pro sebe zajistí bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.)
- požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě, vyžaduje-li to situace
- Domluvit se společně na dalších krocích-každý případ je specifický a musí být zváženy všechny okolnosti případu, nutná ochrana informací.
- Zjistit vše potřebné o dané situaci, zorientovat se, určit stádium šikany (ŠMP, výchovný poradce, TU, školní psycholog)
- u závažných případů přizvat odborníky ze SVP, PPP, event. předat Policii ČR
- Rozhovor s obětí-v soukromí (ne před třídou ani nikým z žáků, kolegů!!!) - ujistit oběť o bezpečí, ochraně informací a vyřešení situace-provede TU / ŠMP / VP / příp. školní psycholog-nechat oběť mluvit, pak pokládat otevřené otázky, vše zapsat.

- Nalezení svědků-kdo na šikanu upozornil; učitelé, žáci, (rozhovory-individuálně), ujistit o ochraně informací, zajištění bezpečí, nejprve nechat svědky otevřeně o situaci promluvit, pak se teprve doptávat, vše písemně.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám i jeho kolegové porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Je proto potřebné dát si čas na zpracování šoku, neobviňovat se.
- Ve třídě, kde se šikana odehrála, se provede intervence řešení šikany.
- Třída jako celek je pod dohledem, další vývoj je sledován.

Nápravná opatření proti agresorům šikany

Škola má k dispozici následná nápravná opatření:

- Výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- Snížená známka z chování
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí)
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče či dobrovolně realizovali pobyt v diagnostickém ústavu
- podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou

Ve Verneřicích
13. září 2022

Metodička prevence
Mgr. Jiřina Trpková